
Kyrkomötet
Organisationsutskottets betänkande 2017:12

Begreppet beredskap

Sammanfattning

Betänkandet behandlar motion 2017:138 i vilken föreslås att kyrkomötet ska uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag om att uttrycket kris och höjd beredskap ersätts med ”kris och katastrofsituationer samt under höjd beredskap” i kyrkoordningen. Utskottet anser inte begreppet katastrof vara så etablerat att det är befogat att ändra kyrkoordningen på det sätt motionären önskar och föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:138.

Motionens förslag

Motion 2017:138 av Sten Elmberg, Komplettera begreppet beredskap i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag om att uttrycket kris och höjd beredskap ersätts med ”kris och katastrofsituationer samt under höjd beredskap” i kyrkoordningen.

Bakgrund

Svenska kyrkans krisberedskap

Fram till relationsändringen den 1 januari 2000 reglerades kyrkans ansvar för den kyrkliga beredskapen i allmän lag. Det fanns dels bestämmelser om beslutsförhet med färre ledamöter i fullmäktige och styrelser under krig eller krigsfara, dels också bestämmelser om att vidta vissa beredskapsförberedelser.

Svenska kyrkan har en viktig uppgift att fylla med sin vanliga verksamhet när samhället är i kris. Det har därför reglerats i kyrkoordningen att det finns en skyldighet att upprätta planer för kris och höjd beredskap. För den lokala nivån framgår denna skyldighet av 2 kap. 11 § i kyrkoordningen där det anges att församlingen, eller om församlingen ingår i ett pastorat, pastoratet ska vidta de beredskapsförberedelser som behövs för verksamheterna under kris och beredskap. I 6 kap. 5 § och 12 kap. 2 §, andra stycket, finns motsvarande skyldighet reglerad beträffande stiftet respektive kyrkostyrelsen. För kyrkostyrelsens del fastslås också i sistnämnda paragraf att kyrkostyrelsen har ansvar för att leda och samordna kyrkans beredskap. Denna skyldighet ger, enligt 1999 års kyrkoordningsskrivelse, kyrkostyrelsen ett helhetsansvar

för beredskapen inom Svenska kyrkan samt rätt att genom råd och anvisningar ge riktlinjer för hur planläggning m.m. ska bedrivas (CsSkr 1999:3 sidorna 2–160 och 2–382). Regleringen är således ett undantagsfall i vilket kyrkostyrelsen får anses ha rätt att ge anvisningar och riktlinjer avseende verksamheten i församlingar och stift. Möjligheten har dock hittills inte utnyttjats. I stället har samordningen skett genom överenskommelser mellan kyrkostyrelsen och stiftet. Inom ramen för kyrkostyrelsens krisberedskap och krisledning ges också stöd till utlandsförsamlingarnas verksamhet och den internationella verksamhetens utsända medarbetare. Användningen av begreppet kris markerar att planeringen ska ha en inriktning inte bara mot krigssituationer utan också mot kriser av andra slag i samhället.

Svenska kyrkans krisplanering och krisberedskap är, som redan den nuvarande handboken i krisberedskap anger och som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) förordar, öppet hållen och inte inriktad mot specifika händelser. Målet är att bygga förmåga och organisation som förmår hantera alla slags kriser. Med den målsättningen genomförs kontinuerligt utbildningar och övningar, till exempel som del av den internationella verksamheten respektive utlandskyrkans verksamhet.

Kyrkans nationella krissamordning står i kontinuerlig kontakt med bland andra UD, MSB och försvarsmakten och deltar i möjligaste mån i samhällets beredskapsövningar såväl på nationell som på regional nivå.

Begreppsanvändningen i samhället

MSB har det övergripande ansvaret för frågor om skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar, i den utsträckning inte någon annan myndighet har ansvaret. Ansvaret avser åtgärder före, under och efter en olycka eller en kris. I förordning (2008:1002) med instruktion för MSB används huvudsakligen begreppen kris och olycka. Begreppet katastrof förekommer i två paragrafer, i bägge fallen syftande till händelser som inträffar utomlands.

Webbplatsen krisinformation.se är en webbplats som förmedlar information från myndigheter och andra ansvariga till allmänheten före, under och efter en stor händelse eller kris. Krisinformation.se drivs av MSB men innehållet på webbplatsen är framtaget genom myndighetsgemensamma arbetsgrupper inom olika områden. All information som finns på webbplatsen är bekräftad information från myndigheter och övriga ansvariga. Målet är att webbplatsens innehåll ska vara tillgängligt och användbart för så många som möjligt. På webbplatsen används regelmässigt begreppen kris och krisberedskap men även begreppet katastrof förekommer, då oftast – men inte alltid – syftande på händelser utomlands.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2017:138.

Som framgår av bakgrundstexten synes begreppet katastrof inte vara ett helt etablerat begrepp hos bland annat MSB och i andra officiella dokument. I de fall det används syftar det också oftast på händelser som inträffar utomlands. Mot denna bakgrund anser utskottet det inte vara befogat att ändra kyrkoordningens begreppsapparat på det sätt motionären önskar. Motionen bör därför avslås.

På Organisationsutskottets vägnar

Louise Callenberg, ordförande

Fredrik Nilsson Björner, sekreterare

Beslutande: Louise Callenberg, ordförande, Claes Block, Aina Andersson, Anton Härder, Cecilia Clausen, Per Lindberg, Gustaf Bengtsson, Maj-Lis Aasa, Olle Reichenberg, Kåge Johansson, Tomas Jansson, Birgit Kullingsjö, Bella Aune, Irene Oskarsson och Bo Hanson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Roberth Krantz, Britt Sandström, Irma Carlsson, Sven Gunnar Persson, Stefan Aro, Britt Kilsäter, Märta Brita Forsberg Svensson, Karin Forsell, Elsa Christersson och Markus Holmberg.

Biskoparna Sven-Bernhard Fast och Johan Dalman har deltagit i utskottets överläggningar.